

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1563 usque ad annum 1566

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1772

VD18 90118626

Dissertatio De Concilii Tridentini Fatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67192](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67192)

DISSERTATIO DE CONCILII TRIDENTINI FATIS.

Sicuti Pater æternus Creator omnipotens cœlum terramque, quam condidit, singulari providentia, ac jure sibi veluti proprio semper gubernando conservat, & conservando gubernat, ita pariter Christus Dominus Ecclesiam Sponsam suam, quam sibi pretiosi Sanguinis sui pretio propriam fecit, atque acquisivit, pariter non modo invisibili sua protectione, sed etiam variis, iisque potentissimis mediis externis identidem regit, ejusque regimini prospicit, atque a ruina præservat. Porro inter hæc media facile principem locum obtinent Concilia præcipue vero œcumenica: ipse etiam Christus Dominus, cum adhuc in terris degens, suam Ecclesiam dirigeret, Apostolos suos, ut de sua Divinitate fidem in illis corroboraret, eos in unum congregabat, ut in hoc veluti

conventu publico Divini Magistri, necnon futuri sui Successoris Divi Petri testimonio hæc quæstio definiretur: *Quem dicunt homines esse Filium hominis.* (*) Hoc vero cœlestis sui Præceptoris exemplum, ac remedium ordinarium ab eo pro decidendis fidei controversiis ac recta Ecclesiæ administratione institutum secuti Sancti Apostoli sæpius ejusmodi Concilia celebrabant, & quidem anno Christi 34. pro eligendo Matthia, eodemque anno pro septem Diaconis eligendis ad sedandum Græcorum murmur: anno autem sequenti pro decernenda SS. Petri & Joannis missione, & anno 37. pro edendo fidei symbolo, necnon anno 51. pro definienda quæstione circa legalia, & anno 58. pro sollicito Ecclesiæ regimine, ac denique eodem anno pro abolenda Gentilismi suspitione de Paulo a Judæis concepta: propterea etiam Ecclesia super fundamentum Christi & Apostolorum ædificata tam pro tuendo quodam fidei articulo, quam pro definiendis controversiis aut reprimendis hæreticis omni ævo Concilia indixit, tanquam utilissima atque efficacia unionis ac puritatis in fide, disciplina & moribus conservandæ media:

Haud tamen inficiari possumus, quod facilius adhuc magisque expeditum fuerit
hoc

(*) Matth. 16. v. 17.

hoc remedium eo tempore, quo Ecclesia
 credentium multitudine non adeo erat au-
 cta & diffusa, nec etiam ad externum il-
 lius splendorem tam sumptuosos appara-
 tus instruere necesse fuerat, atque aliunde
 major animorum consensio, magisque
 prompta obsequendi voluntas tam in Pa-
 storibus quam in grege vigeat: quapro-
 pter etiam tum frequentiora, magisque
 prospero successu auspiciata habebantur Con-
 cilia: novissimis vero nostris temporibus
 major itinerum difficultas, remotissimarum
 Regionum distantia, errorum frequentia,
 errantium pertinacia, atque opinantium æ-
 mulatio, necnon aucta omnium rerum
 pretia & denique refrigescens fidelium
 charitas Concilia saltem universalia cele-
 brandi difficultatem auxit, idcirco cum per
 plurima hucusque sæcula innumeræ lites
 & controversiæ fuerint exortæ, atque erro-
 res in fide, morumque depravationes irre-
 pserint, ad illas definiendas vel corrigendas
 sæpe non adhibita fuere Conciliorum re-
 media, sed unice ad infallibilis Judicis sen-
 tentiam provocatum fuit, tanquam ad viam
 ordinariam ab ipso Christo Domino institu-
 tam, quam quotiescunque humili obsequio
 filii, imo etiam oves errantes, secutæ sunt,
 pristina pax reddita, & prava in directa, &
 viæ asperæ in planas conversæ sunt pater-
 na sollicitudine ac judicio illius, qui vigi-
 at super omnes, ut ædificet, & plantet.

Quinimo non modo Sancti Augustini ætate hæreticorum pertinacia Conciliorum decisione frangi haud poterat, ac tandem ad supremi Judicis sententiam recurrere oportebat, sed insuper per plurima sæcula luculento Historiæ Ecclesiasticæ testimonio comprobatum habemus, quod etiam in ipsis Conciliis, ne dicam hæreticorum errores extirpari, sed nequidem tumultus & diffidia exinde suscitata sopiri potuerint, donec perniciosæ dissensionis causa in Apostolico tribunali discussa, ac decisa fuisset, ac merito cum præfato Doctore Africano affirmari potuerit: *Literæ Roma venerunt, causa finita est, utinam finiretur & error.*

Ceterum hæreticis & impiis nil magis antiquum est, quam ut hujus supremi judicii auctoritatem eludant, sui que erroris aut pravitatis obtentum in eo quaerant, eo quod hunc ipsum Judicem non modo fallibilem, sed etiam deceptum, sinistre edoctum, corruptum, aut omnino legitima decidendi potestate destitutum traducant: ne vero rebelles atque adulterini ejusmodi Filii pertinaciam suam ullo prætextu velare aut legitimam causæ suæ tuendæ viam sibi præreptam conqueri valeant, hinc pia Mater Ecclesia eorum imbecillitati condescendit, veluti Medicus infirmo suo, qui in præscriptis ordinariis medicamentis nullum suo morbo levamen præstitum queritur, etiam

etiam extraordinaria, difficilia, & omnino rara adhibere] indulget, nec se a tali ægroto velut non bonum Medicum redargui curat, ut ei adhuc residuæ medicinæ salutisque spem faciat: *Ecce* inquit Sanctus Augustinus de iudicio Romano adversus Donatistas a Miltiade Papa lato, *etsi putemus, illos Episcopos, qui Romæ iudicarunt, non bonos fuisse iudices, restabat adhuc plenarium Ecclesiæ universæ Concilium.*

Eadem ferme rerum conditio erat, dum Lutherus ac Calvinus ex orci officina errores hæresesque jam dudum antea universali Ecclesiæ iudicio damnatas revocabant, auctaque malitia novas addebant, quibus veluti potentissimo veneno innumeras fidelium animas infecerunt, easque sub ementito libertatis Christianæ obtentu in miserrimam Diaboli captivitatem redigentes universam Ecclesiam reformari eo duntaxat sine postulabant, ut rudibus atque incautis Ecclesiam veluti a summis Pontificibus deformatam depingere, hocque artificio suas sectas veluti corruptionis antidotum obtrudere, suave Christi & Ecclesiæ jugum excutere, omnibus cupiditatibus ac carnis illecebris frænum laxare possent. Equidem nascenti huic malo summi Pontifices pro muneris sui ratione paterna prorsus sollicitudine suavia atque ordinaria opponere satagebant remedia: be-

nigne enim præcipue Lutherum, ut resipisceret, admonebat (*) Leo X. per ipsum Fridericum Saxonie Electorem necnon eum per sui Ordinis Superiores admoneri curabat, amicas disputationes, ut ipse causæ suæ rationes libere exponere posset, instituebat, aliorumque Doctorum & Universitatum iudicia de ejus erroribus pronuntiata eidem opponebat; cum autem hujus ægroti pertinacia faciliora hæc remedia eluderet, acriora adhibere necesse erat, ne invalescente morbo contagioso etiam sana membra inficerentur: quocirca Papa eundem Romam accersit, ne vero hoc ipsum remedium eidem nimis durum videretur, mox ipsius causam in Germania decidi permittit. (**). Quid ultra facere potuisset Pontifex, tanquam Pater, & non fecit? Luthero autem omnem lenitatis viam respuente, & eo velut phrenetico Medici manum mordente, atque in omnes, qui aut justæ defensionis aut increpationis paternæ lapides in eum projiciebant, integra calumniarum plaustra effundente acerbiora tentare remedia oportuit. Ergo Pontifex tanquam Judex illum includi sollicitat, ut saltem carceris pœna ad saniora revocari posset: nil autem proficiente hac severitate

(*) Hist. Eccles. contin. Lib. CXXV. §. 84. 77. 79. 81.

(**) §. 77. 78.

te Pontifex illius errores edito diploma-
te damnat, quod item remedium nec in
Ecclesia novum, nec debitæ moderationi
adversum, sed omni ævo contra obstina-
tos a summis Pontificibus usitatum erat;
nihilominus Lutherus tanquam canis ra-
bidus saxum, quo feriebatur, mordens Bul-
lam unacum Decretalibus stupenda teme-
ritate comburit, ac impotentibus furiis in
Ecclesiam, Pontificem, Cardinales, Eccle-
siasticos, Principes, Universitates, Doctores
omnesque, quos sibi adversos judicabat,
debacchatur: spretis igitur omnibus his-
ce ordinariis remediis quid amplius supe-
rerat nisi Oecumenicum Concilium: ergo
& illud Tridenti celebratur; nec tamen
propterea sanata est plaga, imo nunquam
rabie magis vesana Lutherus tumultuari
visus est, quam dum hoc remedium ab i-
psomet expetitum eidem fuerat propina-
tum: ejus vero exemplum nimia fidelita-
te postea illius Sectatores imitati totam
suam bilem in hoc Concilium evomebant,
atque inter ipsos Pseudo-Catholicos, im-
piosque Politicos reperiebantur non pau-
ci, qui hanc Synodum vario ex capite sug-
gillare, & de diversis nævis insimulare præ-
sumebant. Igitur haud inconsultum fore
arbitror, si de ejusdem Concilii fati, quæ
tam in suo initio, progressu, quam exitu
atque decretorum executione, & acce-
ptatio-

ptatione tulerat, pro virium mearum tenuitate pauca edisseram: sit igitur

§. I.

De Concilii Tridentini fatis in suo exordio.

Itaque ad inchoandum decernendumque hoc Concilium partim Lutheri pertinacia, partim eundem ad veritatis semitam reducendi, ac tumultus sedandi spes causam ansamque præbebant: hac ex ratione ipsemet summus Pontifex Concilium generale tanquam unicum, ultimum, atque opportunum vel ad frangendam vel domandam pertinaciam medium obtulit, prout ipsemet profitetur in literis ad Franciscum I. Franciæ Regem die secunda Januarii anno 1533. datis, *Cum, inquit, Serenissimum Cæsarem quamquam pro sua inclyta pietate omnia conatum, tamen in Conventu Augustano nihil remedii ad hæresim Lutheranam in Germania tollendam, præ illorum obstinatione, afferre potuisse audiremus: solumque Concilii Generalis remedium a nostris Prædecessoribus in casu simili usitatum, & ab ipsis Lutheranis postulatum superesse videremus: habita super hoc cum venerabilibus fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus matura deliberatione, ad ipsius Concilii generalis indictionem in Italia, & loco ad hoc commodiore celebrandi devenire inten-*

intendentes, id tuæ Majestati, sicut Cæsari & ceteris Principibus significandum, communicandumque duximus.

Jam antea Pontifex Clemens VII. cum Carolo V. Imperatore de celebrando ejusmodi Concilio Bononiæ anno 1532. agebat: perperam igitur Reverendissimus D. N. sub ementito Justini Febronii nomine cap. 6. §. 15. de Conc. Gen. queritur nimis tarda ad sistendum impetum media fuisse adhibita: quia dilata per viginti & octo annos adunatio Concilii Tridentini (in cuius prompta convocatione unicum esse potuisset mali remedium) dedit reformatoribus tempus & spatium perversas suas doctrinas disseminandi atque implantandi. Nonne Lutherus anno 1520. datis ad Leonem X. Papam literis adhuc submissionem spondebat, litemque componendi medium summo Pontifici obtulit his verbis: *In potestate Sanctitatis vestræ jam est, ut litem componat uno verbo, scilicet, si ejus cognitionem in se recipiat, & utrique parti silentium imponat.* Ergo tum Concilium indicere haud opportunum erat, ne Lutherus ejusque sectatores querendi ansam arriperent, causa nondum dijudicata, iisque plene non auditis adversus eos Concilium fuisse indictum, eosque ibidem damnatos: postquam vero Lutherus insuperhabita ficta hac submissionis specie novos errores in suis libris de Confessione, de libertate Christiana & de

de votis sparferat, coactus erat Pontifex juxta usitatum Ecclesiæ morem ac judicii normam hosce errores damnare: anno autem 1524, jam agebatur de convocando Concilio, quod Clemens VII. nequaquam declinabat ex metu reformationis, uti J. Febronius ex Continuatore nostro descripsit, sed ideo, ne aperto semel Concilio inquietæ quædam ingenia importunam quæstionem de prærogativa inter Concilium ac Pontificem suscitarent, proin dum schisma compescerent, novum inducerent (*) aliunde Pontificis studium in convocanda Synodo *per apparatus* Turcarum primo perturbatum, & deinde per eorum in Hungriam & Germaniam irruptionem profus interruptum fuit, suspensisque propterea omnium Principum Christianorum animis, toto hoc interjecto tempore de ea re filere cogebatur Papa: demum Paulus III. jam anno 1535. Legatos in Germaniam ad Principes Catholicos & Protestantés necnon in Franciam pro celebranda Synodo ablegabat: qua ergo ratione hoc remedium nimis tarde adhibitum, ac Synodi negotium per viginti & octo annos dilatum, asseri potest?

Nunc ad hujus Synodi auspicia redeamus, quæ sane prospera credebantur, eo quod

(*) Hist. Eccl. Lib. CXXIX. §. 32.

eoquod illam Pontifex justissimo ex fine desiderasset, ut melius, atque commodius, quæ ad integritatem, & veritatem christianæ Religionis, quæ ad bonorum morum reductionem, emendationemque malorum, quæ ad Christianorum inter se tam Principum, quam populorum pacem, unitatem, concordiamque pertinent, & quæ ad repellendos impetus Barbarorum, & infidelium, quibus illi universam christianitatem obruere moluntur, sint necessaria, Deo nostris consultationibus præeunte, & lumen sapientiæ suæ ac veritatis mentibus nostris præferente, agi in dicto sacro Oecumenico Concilio, & conspirante omnium charitate consuli, tractari, confici, ad optatosque exitus deduci quamprimum, & quam optime possint.

(*) Insuper prosperum successum pollebantur ipsius Imperatoris, Regis Christianissimi aliorumque Catholicorum Principum hanc Synodum inchoari exoptantium vota: imo ipsimet Protestantes Concilii generalis opem implorare audiebantur: quis ergo tum dubitasset, quin hi nil nisi de veritate edoceri, agnitoque errore ad Ecclesiæ sinum reverti postulent? at tamen longe alia erat horum sententia; cum enim Concilii generalis convocandi difficultatem satis probe cognoscerent, illudque

(*) Indictionis diploma undecimo Kal. Nov. anno 1542.

ludque vel unquam haberi posse minime crederent, studiose Pontificem primo de dilato hoc remedio accusantes importunius adversus ipsum Papam Concilium Generale petebant, spe freti, quod interea specioso hoc prætextu tuti, quæcunque scelera & flagitia summis Pontificibus, Ecclesiasticis omnibusque ab eorum secta alienis affingendi libido dictabat, impune spargere, eosque tanquam unicos corrupti Ecclesiæ status, atque adulteratæ Religionis Auctores apud omnes Christiani Orbis Nationes traducere valerent, interim tamen ipsi nequaquam veluti juratissimi Ecclesiæ hostes, sed Christianæ libertatis, pietatis, fideique zelo ac Reformationis studio accensi crederentur-

Quamprimum autem re ipsa a Paulo III. Pontifice Concilium generale indictum compererant, mox simulatum suum Concilii Oecumenici desiderium fuisse elusum dolentes ad fallendum parati atque ad mentium proclives in aliis technis tuendæ suæ pertinaciæ opem quærebant, quin tamen fallax eorum animus Catholicos probosque viros lateret; cunctis enim satis perspectum erat, quod haud sincero animo legitimum ac pro veteri more celebrandum Concilium exoptent; cum enim eorum Protoparens Lutherus ipsorum Genera-

(*) Hist. Fleurii cont. l. CXXVII, §. 11. & 12

neralium Conciliorum & præcipue Constantiensis auctoritatem jam anno 1521. impugnasset, ejusque affectu in variis colloquiis potius inter se ipsos quam cum Catholicis in rebus fidei decertarent, ac dissentirent, haud temere conjiciebatur, illos contra ipsum Concilium, quod tantopere expetere, declamatorios, & nequaquam concordiam aut Ecclesiae unionem, sed sectæ suæ impunitatem libertatemque postulatos. Eapropter omnes conditiones utut æquissimas, sub quibus hoc Concilium celebraretur, sibi tam a Pontifice quam a Cæsare propositas variis artibus, dolisque eludebant, & quamvis omnes Principes, quamprimum Protestantes fuerint auditi, parendum esse Concilio decrevisset, atque Imperatore suæ curæ ac fidei hoc negotium comiti petente, omnes, solo excepto Saxoniae Duce, etiam Urbes Imperiales assensissent, atque omnibus Concilii Tridentini decretis obtemperandum statuisset, rursus tamen promissam hanc submissionem frivolo effugio eludebant, cum Mauriti Legatis aperte declarantes, nunquam suæ mentis fuisse, subicere se Concilio Tridentino, nisi sub conditione, quod Theologi Confessionis Augustanæ gaudeant ibi jure suffragii, & Pontifex non præsideat: quinimo bellum adversus Cæsarem parant, atque in illum Principes, foederatasque urbes, & Franciæ Regem concitant, hoc
usi

usi prætextu, quod Imperator illorum conscientias vim inferre, eosque jugo Pontificis & Concilii subdicere moliretur: nec his contenti apertum bellum Concilio Tridentino denuntiant edito libello, cui titulus: *Protestatio adversus Concilium Tridentinum*, ubi suum ab hoc Concilio alienum animum his verbis manifestabant: *Profitemur ac protestamur nos adhærere, ac semper adhæsisse protestationi & appellationi Reverendi Patris D. Lutheri ab injustissimo, violentissimoque judicio Pontificis, ac omnium ejus factionis Judicum, ad LIBERUM, CHRISTIANUM, LEGITIMUM, ac in Spiritu Sancto congregatum Concilium: Hic processus, prosequitur præfati libri Auctor, protestatio & appellatio fuit postea, unanimiter, ac multoties a nostris Ecclesiis renovatus, & in aliquot etiam Imperialibus conventibus ab omnibus statibus comprobatus.*

Attamen si Protestantes liberum, Christianum & legitimum in Germania Concilium petunt, cur Tridentinum rejiciunt? nonne ejusmodi Concilium liberum, Christianum, & legitimum eis obtulit Paulus III. Pontifex? verum ipsemet Lutherus in suo diabolico tractatu *adversus Papatum Romæ a Sathana fundatum* anno 1544. edito de summo Pontifice Paulo III, quem novus hic Evangelista pro apostolica sua modestia, omnium scelestissimum, insignem præstigiatores, propudiosum Nebulonem, iter-

stercus equinum &c appellat, queritur, quod hæc verba sinistra interpretatione corruerit; ait enim Lutherus *liberum sonat in lingua latina, quod Germani dicunt frey? hoc est, quod in Concilio linguæ & aures liberæ debeant esse, quo unusquisque, præcipue vero quibus ad loquendum, audiendum, ac tractandum potestas data est, libere possint in medium proferre, conqueri, & respondere, quicquid ad emendationem Ecclesiæ conducere potest, & scandala, & abusus ex eadem tollere: ita intellexerunt, & etiamnum intelligunt Germani ac status imperii? inprimis autem, ut verbum Domini, vel sacra Scriptura libere, nulloque modo impedita (ut fieri opus est) suum cursum & jus teneat, secundum quem omnia judicari, & ordinari debent, quapropter oportet eximios Theologos ibi esse, qui longo usu, & exercitatione diutina, scripturæ intellectum consecuti sunt. Hoc igitur liberum vocatur, ubi Concilium liberum, & Scriptura, hoc est Spiritus Sanctus liber est, At Romana, id est, schola illa nebulonum, & ejus Magister, pervertunt, & adulterant verbum istud hoc pacto, quod scilicet liberum sic intelligi debeat, ut ipse Magister, & ejus Syn-cophantica Schola libera sit, nullius accusetur, nihil suarum rerum immutetur, verum omnis eorum ratio vivendi, qua hodierno die utuntur, confirmetur, ut scilicet Papa contra Concilium & non Concilium contra Papam liberum sit, & hæc est antiqua cantilena Pa-*

pæ in omnibus excretis & excretalibus, Decretis, inquam, & decretalibus. Nempe quod ipse esse debeat Dominus, & iudex supra Concilium, & non Concilium supra Papam, quod Papa potestatem habeat condemnandi, extinguendi, annihilandi, si quid forte a Concilio adversus ipsum decretum fuerit, & conclusum. Imo Papæ propitiabilis (si Diis placet) dignitas, num sibi probetur prius interroganda est, quam quicquam statuatur.

Juxta hanc magni Corvi vocem pariter ceteri graculi illius pulli crocitare didicerant, qui omnem furorem, rabiem, omnemque, quo per Magistri sui disciplinam probe instructi erant, maledicæ eloquentiæ apparatus effuderunt in ipsum Concilium Tridentinum, eoquod haud alia ratione iudicem, ad quem ipsimet appellarent, amplius declinare possent: quapropter tam iniquas proponebant condiciones, ut iis acceptatis jam ante Concilium ipsorum secta approbata, & Religio Catholica penitus everfa fuisset, proin ipsum Concilium duntaxat ex parte Protestantium fuisset liberum, nulla autem ex parte Christianum ac legitimum. Proposuit quidem illis Clemens VII: condiciones, quæ sane nulli molestæ, nec difficiles, sed omnino æquæ ac honestæ erant. (*) Hi autem rejectis

(*) Hist. Fleury continuata Lib. CXXXIV. §. 70. 71.

rejectis hisce conditionibus primo requirebant, ut antequam fiat Synodus, irritentur omnia acta Concilii Tridentini. Secundo, ut Concilium fiat in Germania: tertio, ut Pontifex Romanus non indicat Concilium, nec ei præsit, sed sit altera pars litigantium: quandoquidem ipse est, qui accusatur, & nemo debet simul esse iudex, & pars. Quarto, ut ex sola Scriptura divina Sententiæ ferantur, non ex traditionibus, vel Canonibus. Quinto, ut decisio non fiat penes suffragiorum pluralitatem, sed ut juxta normam verbi divini pronuntietur. Sexto, ut Romanus Pontifex absolvat omnes Prælatos a juramento fidelitatis, quo ei obstricti sunt. Septimo, ut Theologi Principum ac Statuum Confessionis Augustanæ, non minus, quam Episcopi in Concilio Sententias, ac voces decisivas proferre permittantur. Octavo, ut detur Salvus conductus ab Imperatore, non solum personis, sed etiam ipsi causæ principali: id est, ut nec personæ possint puniri, si nolint Concilio assentiri, nec fides & Confessio Lutheranorum possit damnari, etiamsi Theologi Lutherani eam defendere non potuerint.

Verum quid iniquius prima hac conditione: num æqua foret petitio illius, qui antequam sui adversarii causæ in foro profano discutiatur, acta in ejus favorem instructa damnari atque irritari peteret:

b 2

equi-

equidem Protestantes acta Concilii Tridentini damnarunt, in nullo tamen legitimo iudicio, nisi id omne & unicum esse legitimum reputent, quod ipsi contra Catholicos attentant: enimvero Concilium Ephesinum II. Utpote a Schismaticis conflatum, damnatum est, sed nonnisi in legitimo Concilio Chalcedonensi, insuper nec Constantinopolitanum contra sacras imagines coactum tanquam irritum habebatur, donec in Synodo septima legitime fuisset damnatum: qua ergo fronte Concilium Tridentinum, etsi damnandum esset, ante Synodi iudicium irritari petunt? cur illud non in alia legitima Synodo examinari ac iudicari permittunt, nisi quia in quocunque legitimo tribunali a Concilio se suamque doctrinam damnatum iri præviderent.

Altera eorum petitio nisi captiose ex perverso eorum animo facta fuisset, tolerari potuisset: hi autem Concilium in Germania, non vero in Italia ideo celebrari postulabant, quia ibidem Catholicos prævalere causabantur: attamen nonne eodem jure Catholici, ne Synodus in Germania haberetur, postulare potuissent, quia ibi prævalebant hæretici: Quam autem querendi causam obtendere valent Protestantes, dum Tridentum, quæ urbs erat in finibus Germaniæ, Galliæ & Italiæ sita, & nequaquam

quam Pontificis sed Cæsaris imperio obnoxia, Germanis commoda, ceterisque Nationibus non suspecta, feligebatur: præterea incognitum in Ecclesia est Privilegium, quo Protestantes in Germania Concilium celebrari ideo postulant, quia ibidem hæresis eorum nata est; fidei enim quæstiones a privatis particularium causis vel sceleribus, quæ per testes in loco delicti facilius conquirendos probari debent, longe diversæ sunt; quippe Religionis controversiæ ad universam spectant Ecclesiam, quæ propterea universi omnium Nationum Præsules non semper in loco delicti, sed ubi id ex Præsulum consensu, ac Principum beneplacito magis commodum videtur, convocat: hinc quæstio de legalibus quidem Antiochiæ fuit exorta, non tamen ibi, sed Jerosolymæ act. 15. decisa: Arii quoque hæresis sua incunabula habuit Alexandria, Nicææ tamen in Bithynia fuit damnata: Nestoriana pestis Constantinopoli invalescebat, Ephesi autem in Concilio fuit eliminata: Eutyches suum venenum Constantinopoli, Donatistæ in Africa, Iconoclastæ itidem Constantinopoli excoquebant, & tamen alibi in variis Conciliis omnes hæreses fuerunt diris devotæ. Denique præter plures alias fidei quæstiones, schismata, & hæreses in aliis Regionibus exortæ a summis Pontificibus Romæ damnabantur, pluresque hæretici, qui nequaquam in Italia,

b 3

sed

fed in remotiffimis Occidentis regionibus perversæ fuæ doctrinæ virus fparferunt, omni ævo Romæ proſcribentur: Nonne ipſimet Principes Germani in Spireniſi conventu anno 1542. in Tridentinam urbem conſenfere, & ne ullus quidem ejuſmodi Concilium fors Wittembergæ celebrari, ut ibidem Lutherus ei præeſſet, poſtulare audebat, quod ſane perinde fuiſſet, acſi Ariani poſtulaffent, Synodum, cui Arius præfideret, Alexandriae congregari, ut illic lites judicentur, ubi exortæ ſunt: mera ergo hæc erat Proteſtantium cavillatio, qua Synodi legitimæ iudicium effugere fatagebant.

Tertia vero conditio ab eis propoſita ceteris non minus iniqua eſt; quis enim Proteſtantibus hodie natis poteſtatem, auctoritatemque tribuit, ut Romanum Pontificem a ſuo Concilia indicendi jure, quo per MD. annos pacifice potebatur privare potuerint, quin prius is hoc jure excidiſſe legitime convincatur: num forte Rex Regia ſua poteſtate & Regni comitia indicendi jure excidit, ex eo, quod quidam rebelles ejus ſubditi ipſum eſſe intruſum, tyrannum, Regni uſurpatorem, atque everſorem proclamant, ipſi vero ſe quietis publicæ ſtudioſos, ac Regni Reformatores jactitent? Ergone Rex rebellium ſuorum ſubditorum querelas in ejuſmodi comitiis diſcutiendi jure per illorum ſeditio-nem privatus exiſtit, & ejuſmodi Sena-
tui

tui præesse nequit, ne in eadem, suaque
 causa Judicis & partis personam simul a-
 gere videatur. Hæc sane Protestantes fa-
 tis probe inspexerant, nihilominus velut
 mancipia Martino suo Luthero præcinenti
 tyrannica prorsus servitute ancillari decre-
 verant, unde potius proprio suo judicio
 vim inferre, quam sese Concilii Tridentini
 judicio subicere maluerunt; ut enim eo-
 rum Magister idem Concilium minime esse
 Christianum suis asseclis persuaderet, in
 nefando suo tractatu nuper allegato ita aje-
 bat: *Papa id cum Lerna sua infernali probe-
 olfecit; non enim Rheumatica fluxione labora-
 bat, sed sumpto Helleboro Rheumatismum sibi
 produxit, & adulteravit, ut istud verbum Chri-
 stianum nihil aliud significet, quam Papale,
 & quicquid ejus scelestæ, cælestis inquam san-
 ctitas simul cum sycophantica sua Schola (qui
 parcat mihi Deus, tantum non dixissem cum
 Ecclesia sua sancta) Romæ dijudicat, atque
 concludit, quicquid autem contra proponitur,
 aut statuitur, id Antichristianum, & hære-
 ticum censeretur, exempli gratia, si forte
 Concilium statuere velit, Communionem ut-
 riusque speciei in Sacramento Eucharistice
 debere esse liberam (quemadmodum hæretici
 contendunt) istud per Concilium ex præscri-
 pto principis sui Papæ damnari debet. Etsi
 aliquibus esset animus istiusmodi in Concilio pro-
 ponere, ii tanquam hæretici in Concilium ad-
 mitti non debent, quemadmodum scelestissimus*

inquam Pater Imperatori scribit: Hæretici nullum habebunt locum in Concilio, neque sortem cum Ecclesia sancta. Protervius adhuc, magisque mendaciter l. c. Pontifici affingit, perinde ac si Concilia indicendi potestate carens, nihilominus ceteros omnes ad cæcum obsequium velut muta animantia compelleret: audite hæc ejusdem vestri purissimi Magistri verba, nisi forte honestas potius aures occludere naresque, ne foetidum hoc os olfaciant, obturari suadeat: ita ergo novus hic Propheta intonat: cur penes Imperatorem non debet esse jus saltem aliquot nominandi, qui Concilio intersint, cum ad quatuor summa illa Concilia, Nixænum, Chalcedonicum, Constantinopolitanum, Ephesinum, non Papæ (cum illis temporibus nomen Papæ adhuc inauditum erat) non Episcopi, sed soli Imperatores, Constantinus Theodosius, Theodosius junior, Martianus Episcopos congregarunt, vocarunt, & nominaverunt, ut Concilio adessent, sed & ipsi met intersuerunt. Esto (respondebunt) sed nos posthac in nostris Decretalibus statuimus, nempe quod solius Papæ sit convocare Concilia, & personas nominare: amabo, verumne est? sed a quo jus habetis isthæc statuendi? tace tu hæretice, quicquid semel ex ore nostro profertur, servandum est. Audio, sed quod os hic intelligis? num per quod ventris crepitus desflare soles; istos tibi servandos relinquo, vel per quod dulce illud vinum Corsicum

cum

cum influit? in illud canis alvum dejiciat. Apage sis scelerate Luthere, sicne Pontifici loqueris? Apagete vicissim vos impii, desperatique nebulones, & rudes asini, talesne cum Imperatore, & Statibus imperii sermones habetis? audetisne quatuor illa summa Concilia, cum quatuor illis Christianissimis, ac potentissimis Imperatoribus contemnere, & conscelerare, ob crepitus, & excretales (volui dicere decretales) vestros.

Ex hisce Lutheri calumniis ejusdem Filii sua arma contra Tridentinum Concilium deprompserunt, Pontificem ad Synodum ex suis conflatam advocantes, ut hic tanquam pars suam causam defenderet, ab ipsis de multis fidei puriorisque disciplinæ corruptelis falso accusatus; attamen in eo Concilio, quod Imperator spondebat, & tum necessarium judicabatur, non actum erat de privata Pontificis, sed de communi Religionis atque Ecclesiæ causa, cujus summus Pontifex non modo pars, sed præcipue supremum caput, Pastor Universalis, defensor & custos extitit: nullo autem ævo aliorum hæreticorum petulantia eo excreverat, ut v.g. Ariani, Euty-chiani, Donastitæ vel alii hæretici illa Concilia, in quibus damnati fuere, tanquam nulla traduxissent, eo quod illis Pontifex interfuisset, simulque Partis & Judicis vi-ces egisseti

Num vero propter frivolam adeo cavillationem fummus Pontifex a sua possessione sacris literis asserta & tot sæculorum usu confirmata deturbari potuit? Num fidei iudex esse desiit, eoquod alii cum ipso de fidei veritate litigarint? an forte Princeps profanus ac supremus desinit esse iudex in publica regni causa, eoquod rebelles ejusdem subditi illum de solio atque auctoritate deturbare moliantur? Si vero in communi fidei causa tum Romanus Pontifex Concilio præsens iudex esse non potuit, quis ergo alius iudicis personam tunc sustinere debuisset? num forte ipsimet Protestantes? attamen hi partis personam agebant, utpote accusati atque ob hæresin in jus vocati: num Imperator, Reges & Principes? ast hi vel erant hæretici, & tum ipsimet rursus iudices & partes fuissent; vel erant Catholici, & tunc adversus eos denuo objicere potuissent hæretici, quod partium studio abrepti, cumque res illorum ageretur, iudicum & partium personam sustinere non possent: nec aliunde primis Ecclesiæ temporibus auditum est, quod Principes fidei Catholicæ controversias dirimendi jus sibi arrogarint; notum est exemplum Valentini, Theodosii, Honorii aliorumque Imperatorum, qui sibi utpote Laicis Ecclesiæ negotiis sese interponere haud licitum fore profitebantur.

Imme-

Immerito etiam Lutherus ejusque sequaces Pontificem a Synodo excludebant, ac Concilium rejiciebant, caussati, quod quicquid Pontifex decreturus esset, ceteri omnes cæca obsequendi necessitate adoptare tenerentur; quippe ipse summus Pontifex Paulus III. jam ad Synodi initium tribus suis Legatis inter alia mandata præcipiebat, ut libenter audiant, quæ adversus Romanam Aulam objicerentur, & Patrum, Nationumque Consilia exciperent, ac desuper ad summum Pontificem referrent, ut is opportune remedium adhiberet, prout decreverat, imo & Reformationi initium fecerat ab ipsa sua Curia, prout etiam præstitit Pius IV. qui edito hanc in rem diplomate omnia, quæ a Protestantibus objiciebantur, correxit, atque in cunctis tribunalibus Romanis, Cancellaria, Rota, Dataria, Palatio Apostolico circa gratiarum, Privilegiorum atque Indulgentiarum distributiones emendavit. Nonne etiam Pontifices cuncta, quibus palam proferendi libertas imminui videbatur, auferebant obstacula: præprimis Paulus III. sententias, non Auctores esse damnandos præcepit, ut singulis Synodum ad-eundi, se purgandi, suamque mentem aperiendi libertas esset. Demum idem Pontifex Concilio libertatem concessit, ut tribunalia etiam Romana Curiamque reformare, cunctaque statuere possent, quæ ad
Eccle-

Ecclesiæ reformationem opportuna crederent. Pius IV. etiam Indicem prohibitorum librorum publicari noluit, ne exinde Protestantes irritarentur.

Insuper quanta libertate in hoc Concilio suas quisque sententias etiam in Pontificum, Cardinalium, Nuntiorum causa, electionibus &c. pronuntiaverint, ex ipsis hujus Synodi actis præcipue Sessione XXIII. necnon ex ipsa Synodi declaratione circa particulam: *Proponentibus Legatis* elucet, adeo, ut Natalis Alexandre Hist. Eccles. Sæcul. XVI. art. 14, 14. n. II. hæc addat. *qua declaratione Imperatori, & Principum Oratoribus factum est satis, & Patrum, Oratorumque libertati, quæ in hac Synodo maxima fuerat, in futuris Conciliis prospectum est, ut quemadmodum Tridenti, hac particula non obstante, a proponendi jure omnino exclusi non fuerant, ita in Synodis deinceps celebrandis ab eo jure non excluderentur, servato tamen Ordine a Sacris Canonibus. & forma Generalium Synodorum præscripta.*

Perlegantur etiam cuncta Synodi decreta, & ne unicum quidem reperietur, quod in privatam Pontificum rem, commodum, vel suæ auctoritatis incrementum cederet, multa vero reperientur, ipso summi Pontificis beneplacito firmata, quibus ejusdem proventus, atque auctoritatis amplitudo fuit restricta, quapropter etsi longe potissima Patrum pars, exceptis paucis
Gal-

Gallis, Romani Pontificis prærogativam supra Concilium decerni peterent, nihilominus Papa hujus quæstionis decisionem novo decreto firmari noluit, ne propriam suam causam promovisse, aut Synodo libertatem aliquantum imminuisse videretur. Equidem absente Pontifice ejus Legati proponenda, ut confusio evitaretur, proponebant, relicta tamen singulis suas sententias edicendi libertate: id quoque in Ephesina, Chalcedonensi, Constantinopolitana III, Nicæna II, aliisque Oecumenicis Conciliis observatum, ubi Pontificis Legati argumenta proponebant: plura etiam ipsi Patres, Principum Oratores, & Theologi libere suggererant ac postulabant, quæ ibidem in deliberationem fuere vocati: si vero Protestantes in hac Synodo nihil proposuere, non ademptæ libertati, sed eorum imputandum pertinaciæ, qua etiam sæpius ac per Legatos specialius undequaque missos vocati & invitati, adesse renuerunt, etiam si ipsi publico atque amplissimæ securitatis literæ, necnon *ad objecta Concilii Generalis respondendi, & cum iis, qui in Concilio delecti fuerint, disputandi* plenissima libertas fuisset data: unde frivola erat ea cavillatio Protestantium, qui hæc verba: *quoad se pertinet*, captiosa fuisse opponebant; num enim Synodus majorem, quam in ipsa erat, securitatem, libertatem, impunitatemque spondere potuit? Ergone si quis crimen, cujus puniendi

niendi

niendi jus ad Cæsarem pertinuisset, a quodam hæretico fuisset perpetratum, Synodus Cæsaris vel alterius Principis juri sua datæ securitatis sponsione derogare valuisset? nonne magis ridiculum erat, quod impunitatem non solum personis, sed ipsi etiam causæ principali sponderi petierint, perinde ac si postulassent, ut ipsis suam sectam, priusquam discuteretur, disseminandi, alios a vera fide avertendi, Papam calumniis, Ecclesiasticos molestiis vexandi, bona diripiendi, direpta usurpandi ac retinendi daretur facultas. Nonne omnem ipsis metum facile adimere potuisset singularis illa benignitas, qua a Carolo Cæsare fuere excepti, qui eisdem spiræ ann. 1544. (excluso Pontificis Legato) multa indulserat, ac ferme ad æqualitatem jurium redegerat Catholicam & Lutheranam Religionem? quanto rursus honore ac lenitate Tridenti a Patribus excipiebantur Electoris Brandenburgici, Wirtembergæ Ducis, Argentinæ aliarumque urbium Oratores, necnon Mauritii Electoris Legati? Denique magis infulse sententias ex sola Scriptura Sacra decidi petebant Protestantes, cum in ipsis hujus Synodi decretis jam antea decisum nossent, traditiones Apostolicas esse admittendas ac insuper si Sacras Scripturas scrutati fuissent, disertis verbis traditiones esse tenendas legissent: cur autem in Tridentino simul ex traditionibus fidei contro-

troverfias decidi noluerunt, cum tamen antiquiora Oecumenica Concilia frequenter facris traditionibus ufa fuerint, atque ipfimet Proteftantes, dum in Polonia & alibi contra fuos adverfarios difputabant, proprio experimento edocti fuerint, quod utraque parte fcripturarum testimonia proferente ipfi re infecta non fine pudore difcedere coacti fuerint (*). Insuper nimis arroganter Proteftantes fibi fuffragii decifivi jus vendicare nitebantur, cum tamen ipfi tanquam rei, atque accusati unice partium perfonam agere potuerint, aliunde vero nequidem Parochis & privatis Catholicorum Doctoribus ejusmodi jus in Conciliis Oecumenicis unquam fuerit attributum: ubi enim vel unquam legitur, quod præter Epifcopos ullis, ac præcipue hæreticis, v. g. Arianis, Neftorianis &c. fuffragium decifivum fuerit conceffum? Haud denique immoror ineptæ eorum petitioni, qua omnes Præfules a fidei juramento, quo Romano Pontifici obftricti funt, abfolvi poftulabant; vel enim Romanus Pontifex legitimus Præfulum Superior tum adhuc erat, vel non? fi non erat, prius in legitimo Concilio ac tribunali comprobatum reddere debuiffent, quod exorto Luthero Papa fupremi Ecclefiæ Superioris prærogativa, qua per

(*) Hift. Flenry contin. lib. CLXIX. §. 61. & 62. & lib. CLXVIII. §. 110.

per MD annos in universali Ecclesia quiete fruebatur, exciderit, vel eum sua dignitate legitima via exuere, exutumque declarare debuissent, audita etiam adversa parte: si vero adhuc fuit legitimus Præfulum Superior, tunc prorsus inique postulabant, subditos ab obedientia superioris sui absolvi, cum Apostolus etiam discipulis præpositis obediri præcipiat: nonne iniquum foret, si exorta quadam controversia in comitiis agitanda postularent, ut Imperator Imperii Principes a juramento fidelitatis sibi præstito absolveret? Num forte Præfules jurata fide Pontifici spondere cogebantur, quod contra suam conscientiam & libertatem in Concilio tacere, veritatem negare aut dissimulare velint, vel quod abusus in Ecclesia irrepentes emendari, ac Pontificem, si culpa vel vitio notatus deprehenderetur, monere nolint? certe cum Pontifex semetipsum præ ceteris ad sui emendationem obtulerit, cunctaque, quæ Patres ad emendationem opportuna censuerint, proferendi libertatem singulis sæpius dederit, Protestantes nequaquam præsumere poterant, quod tam iniqua sponsione Præfules suam Pontifici fidem obstrictam haberent: imo ipsis hæreticis satis notum erat, quod Præfules duntaxat jurata fide obedire teneantur Pontifici in iis, quæ ipse secundum Deum & Sacros Canones jubere potest, hoc autem juramentum

tum

tum non tollit Episcoporum libertatem, quæ in Concilio necessaria est.

Ex his igitur manifeste patet, quod Protestantes non nisi fallaciter Concilii celebrationem expetierint, illudque re ipsa totis viribus præpedire studuerint: unde cum majori sinceritate egissent, si aperte cum suo Luthero dixissent: nolumus Concilium aliud, nisi illud, in quo nos soli Ecclesiam Christi evertere, Catholicos opprimere, Pontificem sua auctoritate, & Ecclesiasticos bonis suis exuere, sectamque nostram libere diffundere possumus: hæc est ipsamet loquela Magistri sui, quinti, si Superis placet, Evangelistæ, qui l. c. de hujus Concilii celebratione mentem suam modestissimis hisce verbis exponit: *consultius foret, si Imperator, & Status imperii permetterent, sceleratos illos nebulones una cum Sycophantis, & Lerna execrabili illius Sathanæ Romani, perpetuo ad ipsum Sathanam properare, quando nulla spes alicujus boni ab ipsis consequendi reliqua est, alia arte opus est, Conciliis, ut videntur, nihil perficitur. Nam insani illi stulti sibi persuaserunt, nos summo opere cupere Concilium, perinde ac si absque eorum Concilio, & auctoritate christiani nihil agere possint, proinde nostrum esse, eorum ambire gratiam, ut in æternum habeant materiam nos naso subdolæ irrisionis suspendere. At nos hujus sententiæ non sumus, & ego Deo propitio, illis aliam cantilenam cantabo,*

Hist. Eccles. Tom. XLVII.

c

si

si detrectant Concilium, per nos quidem eis licebit, nos nullo opus habemus Concilio, & si ob id nobis irascuntur, age, facimus eis jus concacandi scemoralia, & a collo suspendendi, & hoc esset bulla amaricini, & osculum pacis pro id genus delicatis sanctulis. Deus indignos eos judicat, qui vitam emendent, aut aliquid boni faciant, traditi sunt in reprobam mentem. Quamvis autem Tridentina Synodus jam a principio tam sinistro fato propter crebras oppositiones exponi videretur, atque a Sectatoribus impugnata, convitiis lacerata, dolosis effugiis declinata atque elusa fuerit, imo etiam ob bellum Gallicum & Turcicum illam differre oportuerit, nihilominus sicut sincero veram fidem stabiliendi, ab hæresum fæce expurgandi, tumultus restituta unione sedandi animo a summo Pontifice, Imperatore, Præsulibus, Principibus aliisque Catholicis ardentè fuit exoptata, ita etiam adspirante Sancti Spiritus afflatu feliciter utiliterque fuit inchoata, ringentibus licet inferi portis.

§. II.

De Concilii Tridentini fati in suo progressu.

Postquam igitur in decem omnino Sessionibus cum ingenti animorum consensu, ac immoto religionis ac reformationis studio fides Catholica circa Scripturam Sacram

cram

cram, originale peccatum, justificationem, & Sacramenta fuerat roborata, necnon saluberrimis decretis varia circa emendationem stabilita, anno 1547 tum propter morbum Tridenti grassantem, tum propter imminentes belli Smalcaldici tumultus Synodum prorogare decernebatur; interim Protestantes ac Smalcaldici foederati prosperum Tridentini Concilii initium indignantes, cum vererentur, ne Cæsar eos ad illud amplectendum cogeret, jam anno 1546. in suo Francofordiensi Conventu sese saltem secundis hujus Synodi progressibus opponere statuebant, non jam suæ sectæ articulos examinari petentes, sed in id unice intenti, ut plenam novi sui inventi libertatem Mahometanorum more armis extorquerent: insuper, ne a Cameræ Imperialis judicio tanquam Deo, Ecclesiæ & Cæsari perduelles plecti possent, hujus tribunalis auctoritatem labefactare, ac ex suæ sectæ fautoribus aliquos Judices intrudere moliebantur: cum vero antea sæpius jactitassent, quod cuilibet poscenti novæ suæ doctrinæ rationem reddere parati essent, in Ratisbonensi colloquio a Cæsare indicto in arenam contra Catholicos descendere tentabant: ast Bucero varia contra Protestantium voluntatem concedere coacto, quatuor illorum Pugiles propudiosa fuga disputationis aciem Catholicis Victoribus relinquere compellebantur, nec minori ignominia Pro-

testantes jam bina victoria a Cæsare debellati sese ejusdem arbitrio permittere, ac Concilio Tridentino parendum esse, in Augustanis comitiis decernere cogebantur. Tum ergo Caroli V. Cæsaris, quem Protestantes Imperii Principes non sine atroci injuria nonnisi *Carolus Gandavensem* appellabant, opera de Concilio Bononia Tridentum revocando agebatur, & quamvis per quatuor omnino annos hoc Concilium fuisset suspensum, Julio tamen tertio regnante in Sessione XI. illud iterum Tridenti esse continuandum sanciebatur. Postea in Sessione XIII. dogmata de Sacramento Eucharistiæ ex Sacris literis fuere corroborata, in sequentibus vero sessionibus de Pœnitentia atque extrema unctione actum, simulque tredecim reformationis decreta edebantur: demum vero rursus invitabantur Protestantes Theologi, frustra tamen expectati, etiamsi illis idonea securitatis cautio facta fuisset: anno autem 1552. Mauritius Elector bellum adversus Imperatorem suum, necnon contra ipsum Concilium movere aggrediebatur, ut Lutheranos a Papæ, Concilii & Cæsaris obedientia vi illata exsolveret, novamque Sectam in Romano Imperio stabiliret: unde non modo improvisum hoc bellum, sed etiam transactio Passaviensis metu vique extorta prosperos Tridentinæ Synodi progressus, iniquissimo fato retardabant, adeo,
ut

ut Concilii suspensionem anno 1552. discernere oporteret, quæ etiam suspensio partim ob bellum Cæsarem inter, & Henricum II. Franciæ Regem, partim ob Julii III. & Marcelli II. & Pauli IV. obitum opinione diutius tenuit: propitio autem facto postea Ferdinandus in Cæsarem coronatus, & Pius IV. ad Divi Petri Cathedralam euectus est, ubi ambo hi veræ fidei pugiles Synodi progressum promovere, sublatisque dissidiis Ecclesiæ pacem revocare unice intenti erant: quapropter hic idem Pontifex anno 1560. hoc Concilium esse continuandum edito diplomate declarabat: nec tamen propterea quiescere Protestantes, qui Synodum continuari dolentes, quid agendum esset, anno 1561. Naumburgi consultabant, aliis consentibus, quod una omnes Confessioni Augustanæ subscribere deberent, ne ob sua in religione dissidia Catholicorum in una fide per tot sæcula conjunctorum contemptui sese ulterius exponerent: aliis vero huic consilio sese opponentibus, iterum re infecta discessum est, prout in omnibus ferme hæreticorum conventibus factum legimus: ne vero excusationem obtendere possent, denuo a Pio IV. Pontifice & Cæsare humaniter ad Synodum invitabantur, sed illi Concilium respuebant, cum in suo sensu potius abundare, quam Matris suæ voci obtemperare mallent.

Præterea circa annum 1562. Concilii progressum recens exorta Calvinii hæresis turbare videbatur: prævalente tamen Spiritus Sancti gratia, ac proborum zelo continuanda Synodi celebratio decernebatur, quamvis inimicus homo nova rursus obstacula opponeret, suscitata diffensione dubitantium, an hoc Concilium esse continuatum vel potius de novo indictum diceretur: ubi simul etiam aliæ lites, difficultates, & impedimenta a Principum Oratoribus, aliisque de honoris, sedisque prærogativa, necnon de Calicis usu opponebantur, quibus tamen omnibus compositis, ac Protestantibus rursus ad Synodum vocatis in Sessione XXI. de communione sub utraque specie fidei Catholicæ dogma, necnon novem reformationis decreta fuerunt sancita: in sequenti autem Sessione præter saluberrimos undecim reformationis articulos doctrina de Sacrificio Missæ Sacræ Scripturæ testimoniis corroborata est. Post hæc denuo hujus Synodi cursum morabantur altercationes de loci prærogativa inter Hispanum & Gallum Oratores: hac controversia autem feliciter composita anno 1563. de Sacramento Ordinis actum, ubi etiam octodecim reformationis capitibus provide admodum variæ corruptelæ tollebantur, sicut etiam in Sessione XXIV. anno 1563. de Sacramento & reformatione Matrimonii duodecim Canones ac quinquaginta decreta

ta

ta condebantur, ipsaque Synodus vere pacis studiosa litem ex his verbis: *proponentibus Legatis* exortam componebat, declarans, quod per ista verba nequaquam intendat, ut consueta ratio negotia in Generalibus Conciliis agitandi ulla ex parte immutetur. Denique in Sessione XXV. actum est de Purgatorio, veneratione Sanctorum eorumque reliquiis, sacrisque Imaginibus, ex quibus Capitibus Protestantes sane colligere potuissent, quod hæc Synodus sincero animo ea, quæ emendanda occurrerent, reformare intenta fuerit, proin & ipsi suas, si quas haberent, æquas querendi causas libere, ac non sine satisfactione sua proponere potuissent, si duntaxat vero Ecclesiam reformandi studio accensi fuissent. Adjungebantur insuper viginti & unum decreta de regularibus, & viginti de Episcopis, ut hac ratione ceteris etiam Protestantium, aliorumque querelis satisfaceret.

Haud equidem inficiamur, in toto hujus Synodi progressu plures etiam inter Catholicos altercationes, oppositiones, ac diffidia fuisse exorta, quin tamen exinde læsa fuisset charitas, aut unanimis in fidei rebus consensus imminuta; imo haud immerito observandum venit illud discrimen inter legitima Catholicorum Concilia, & Novatorum conciliabula, quod quamvis ob opinionum varietatem aut diversa Natio-

num studia non raro in ejusmodi Catholicorum Conciliis crebræ acresque intervernerint disceptationes, semper tamen circa fidei articulos omnium consensus floruerit, & litibus cunctis feliciter compositis ejusmodi Synodi cum maxima Ecclesiæ utilitate, ac fidelium jubilo fuerint absolutæ, cum econtra in Sectatariorum conventiculis nonmodo animorum acerbitates, verborum contentiones, & jurgia assidue prævaluerint, sed insuper hi nonnisi mutuis convitiis, contumeliis, injuriis, ac vindictis invicem sese lacefferint, adeo, ut ejusmodi conventus semper cum majori Religionis dissidio continuati, ac demum re infecta soluti fuerint: nec id mirum, eoquod hi litigantes omni certa fidei regula, ac supremo & infallibili Judice destituti nilnisi privatum spiritum, ac fingendi sentiendique libertatem sequerentur.

§. III.

De Synodi Tridentinæ fati in ejus exitu.

Tandem in Sessione ultima promulgato de Indulgentiis decreto, aliisque sancitis atque emendatis Synodo finem esse imponendum decernebatur, eoquod hæreticos illuc comparituros spes nulla affulgeret, aliunde vero quicquid ad Ecclesiæ utilitatem, incrementumque necessarium esse Patribus visum fuerat, abunde
sta-

accessus & regressus, coadjutorias &c. abolverit, variaque circa Cardinales *etiam respective ad Papam* decreverit: ergone hæc ipsa invito Pontifice, & non potius ipsomet volente ac sua auctoritate sponte concurrente decreta fuere? num propterea Regius Senatus Rege superior est, quia Rex ex consilio & suafu sui Senatus quoddam jus sibi alias competens moderetur, vel eidem exigente temporis rerumque vicissitudine cedit? nonne ipsamet Synodus euncta sua decreta ita sancita fuisse (*) declarabat, *ut in his SALVA semper auctoritas Sedis Apostolicæ & sit & esse intelligatur*: quid clarius Papæ auctoritatem etiam extra Concilium ei competentem, non autem primum ab ipsa Synodo derivatam significare potest; quippe potestas *Salva* manere non potest, si primum ea cuiquam tribuitur, non autem jam antea aliunde competebat: ruit ergo ridicula horum verborum explanatio, qua nonnulli ea ideo addita fuisse scribunt, quia auctoritas Pontificis maxime a Protestantibus impugnata fuit, perinde ac si Protestantes non æque Concilii ac Pontificis potestatem tum atque hodieum impugnant, vel ea ab illis non impugnetur, si hæc verba Concilii decretis addita legerent: Attamen raucis etiam faucibus vociferentur

(*) Sess. 7. in præmio Decret. Sess. 25. cap. 1. Sess. 25. cap. 21.

tur Ecclesiæ, Concilii, & Pontificis hostes,
 salva semper erit Sedis Apostolicæ auctori-
 tas, semperque Tridentina Synodus in suo
 exitu tanquam victrix ac gloriosa reprædi-
 cabitur, eo quod decreta plurima ad Divini
 Numinis cultum, animarum salutem, Sa-
 crorum nitorem, necnon ad immortale Ec-
 clesiæ Romano-Catholicæ incrementum ac
 decus condidit: cum vero hæc ipsa
 Synodi decreta juris, ut vocant, positivi
 sint, atque ipsa Synodus suam auctori-
 tatem, obstringendique vim a supremi Capi-
 tis potestate atque approbatione derivari
 agnosceret, hinc omnes hujus Synodi Pa-
 tres (exceptis tribus) Pontificis confirma-
 tionem petebant, quam etiam Pius IV. in
 suo diplomate, quod incipit: *Benedictus Deus*
 veterum Conciliorum vestigia secutus indul-
 sit: hinc risu digna est illorum Scriptorum
 hallucinatio, qui una ex parte Tridentinum
 Concilium superioritatem supra Papam
 exercuisse referunt, simul tamen scribere
 non dubitant, quod *UNICUM* sit *Triden-
 tinum*, quod Pontificis confirmationem rogave-
 rit, si enim nulla Concilia ante Tridentinum
 hanc confirmationem a Papa petierunt,
 cum tamen nihil in illis de hac superioritate
 statutum fuit, quænam, quæso, ratio Tri-
 dentinam Synodum permovere potuit, ut
 ipsa *sola* primum sua decreta confirmare pe-
 teret a Pontifice, quem tamen ipso Concilio
 inferiorem esse verbo & opere docuit? ex al-
 tera

tera

tera parte prorsus insulsum est, quod hi Auctores, dum in præfato Pii IV. diplomate hæc verba legunt: *veterum secuti vestigia Conciliorum*, ea ab Amanuensi vel hujus Bullæ Architecto ex ignorantia fuisse addita scribant, *quia hic vel in Historia Conciliorum parum erat versatus, vel ipsos fontes minime consuluerit*: perinde ac si ipsemet Pontifex, Cardinales, aliique Viri doctissimi hoc diploma saltem non perlegissent, vel historiam Conciliorum ignorassent, aut illam forte primum ab Authoribus hodie natis discere debuissent. Potius crassæ in Conciliorum Historia ignorantæ accusari posset Scriptor ille, qui in suo libro prorsus singulari de statu Ecclesiæ cap. 6. §. 5. de Conciliis generalibus nimis audacter scripsit, *unicum esse Tridentinum*, quod Pontificis confirmationem concedi rogavit: an ergo ignoravit, quod Romana Synodus in Nundinarii Barcinonensis & Sylvani Calaguritani Episcoporum causa sub sancto Hilario, necnon Concilium itidem Romanum sedente sancto Gelasio in causa Miseni olim Pontificii Legati, celebratum sua acta Pontificis auctoritate confirmari petierit: ergone nunquam pervolvit Romanæ Synodi sub S. Felice III. contra notos Ecclesiæ perturbatores celebratæ epistolam Synodicam ad Clericos & Monachos Orientales scriptam? nonne disertis verbis hi Patres se confirmationem suæ Synodi a Papa petiisse profitentur:

tur: (*) Quoties, inquit illi, intra Italiam propter Ecclesiasticas causas, præcipue fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, CONSUETUDO retinetur, ut Successor Præsum Sedis Apostolicæ ex persona cunctorum totius Italicæ Sacerdotum, juxta sollicitudinem sibi Ecclesiarum OMNIUM competentem cuncta constituat, qui Caput est omnium, Domino ad B. Petrum Apostolum dicente: Tu es Petrus &c. quam vocem sequentes trecenti octodecim sancti Patres apud Nicæam congregati, CONFIRMATIONEM rerum ad auctoritatem sanctæ Romanæ Ecclesiæ detulerunt.

Accessit ergo Tridentinæ Synodo ultima Concilii bene gesti conditio, scilicet confirmatio facta ab eo, cui hæc potestas tradita est: frustra igitur tam Novatores, quam Pseudo-Catholici Tridentino huic Concilio prosperi exitus gloriam invident: incassum etiam calamos suos acuerunt adversus celeberrimam hanc Synodum hæretici Scriptores, atque inter eos præcipue Innocentius Gentiletus e grege Calvinistarum, necnon Chemnitius, quem præter alios Didacus Payva Theologus Lusitanus (**) & Jacobus Tilletanus Lovaniensis Doctor in sua apologia pro decretis Concilii Tridentini egregie refellebant: pariter quoque

(*) Vid. Collect. Conc. tom. 2. & S. Petr. Chrysolog. epist. ad Euthychem.

(**) Lib. 1. Defens. Trid. Fidei.

que mendacis Pauli Sarprii historiam ex ipsius assertionibus Philippus Quorlius, Henricus Scipio, Pallavicinus & alii sexcentis falsitatibus scatentem acriter censura perstringebant, ipsiusque hujus Concilii æquitatem, honorem, auctoritatemque vindicabant. Haud moror calumnias & querelas aliorum Protestantium Scriptorum, quos Pfaffius Introduct. in hist. Theolog. (*) exhibet; ab ejusmodi enim Viris nulla Synodus Catholica magis benignum fatum, melioremque sortem expectare potuisset, omnique ævo hæreticis familiare fuit, ut illud Concilium, in quo damnati fuere, tanquam nullum, illegitimum, & tanquam a fidei & Ecclesiæ hostibus conflatum convitiis proscindant, sic etiam Ariani Nicænam, Macedoniani Constantinopolitanam I. Nestoriani Ephesinam, Eutychiani Chalcedonensem, Monothelitæ Constantinopolitanam III. seu inter Oecumenicas sextam Synodum impugnabant.

§. IV.

De Ejusdem Concilii fati in executione, atque illius receptione.

Cum ad feriam morum ac disciplinæ emendationem saluberrima etiam statuta parum proficerent, nisi ea executioni darentur, aliunde vero decreta in hoc Concilio

(*) Tom. 3. l. 4. pag. 206.

cilio circa reformationem condita juris positivi essent, hinc Pius IV. tempus, a quo ea ligare inciperent, præscripsit, nimirum primam Maji diem anni 1564. utque horum decretorum usum urgeret, singulariter Romanis Officialibus suis ac ceteris omnibus præcepit, ut Concilii Tridentini decreta, necnon Reformationem a se factam fideliter observarent: (*) atque exequendis ejusmodi decretis manum admoverent: speciali autem diplomate omnibus privilegiis, gratiis atque immunitatibus, quomodocumque concessis, si hæc Concilii decretis adversentur, derogavit: postea Clemens VIII. Sixtus V. Gregorius XIII. omnes, præcipue vero Gallos, hortabantur, ut Concilium Tridentinum effectui darent, ne sensim per *non usum* tam salutaria statuta negligantur, atque in oblivionem trahantur, proin Synodus non modo tam immensi laboris fructu frustretur, sed etiam Ecclesiæ disciplina, fideliumque mores de novo corrumpantur: eapropter hoc Concilium quoad dogmata ab omnibus Catholicis statim ubique cum summa veneratione recipiebatur, ac præprimis Imperator, Reges, S. R. I. Electores, Principes, Republicæ & Magistratus, quibus Ecclesiæ nitor, ac subditorum salus cordi erat, ambabus ulnis hanc Synodum non modo quoad

(*) Hist. Eccl. Fleury I. 168. §. 51.

quoad fidei decreta, sed etiam disciplinæ statuta receperunt; his autem omnibus exemplo præibat Sebastianus Lusitanæ Rex, qui die 2. Octobris anno 1564. datis ad Papam literis se religiose dogmata defensurum, ac disciplinæ decreta in executionem immoto studio deducturum pollicebatur: mox etiam Veneti inter sacra solemnia in Basilica sancti Marci jussu Veneti Senatus hoc Concilium promulgabant. (*) Pariter Philippus II. Hispaniæ Rex ex consilio suorum Præsulum absque ulla restrictione Synodum Tridentinam in omnibus Regnis & Provinciis suis recipi, publicique juris fieri edito diplomate die 2. Julii anno 1564. præcepit, salvis Regis Regniq[ue] juribus, quibus aliunde Synodus derogare nunquam intendit: (***) mox autem ad Regis exemplum in Concilio Toletano anno 1565. Præside Christophoro de Sandoval Cordubensi Episcopo, necnon postea in Synodo Mexicana anno 1585. Præside Petro Moya de Contreras Archiepiscopo Tridentini Concilii decreta in usum deducta fuere: nil dicam de Italiæ Principibus, qui unanimes mox prompto obsequio hanc Synodum vix promulgatam amplectebantur, ac præprimis hanc in rem Ecclesia Mediolanensis

(*) Morosinus l. 8. hist. Venet.

(**) Vid. Van. Espen Comm. in Canon. dissert. in Jus Can. noviss. §. 6.

nenſis ſub ſancto Carolo Borromæo Archiepiſcopo primum ſuum Concilium anno 1565. celebrabat. Inſuper in Polonia, quamvis hæretici, eorumque fautores Sigismundi Regis imbecillitate abutentes ſeſe opponerent, nihilominus hic idem Rex, ejuſque Senatus Commendoni Pontificii Legationibus, ipſaque hujus Concilii utilitate expugnati in Regni comitiis anno 1564. hujus Synodi decreta ſuſceperunt. Inſuper etiam Eccleſia Aquilejenſis in ſua Synodo Præſide Franciſco Barbaro Patriarcha anno 1596. hujus Synodi executionem urgebat: hiſ quoque Eccleſia Germanica, ac præcipue Aultriaca in Synodiſ Auguſtana anno 1567. ſub Othone Truchſeſio, necnon in Salisburgenſi anno 1569. acceſſerat; demum progreſſu temporis in omnibus aliis Regionibus Catholicis, licet circa quædam reformationis decreta ad diſciplinam ſpectantia nonnullæ limitationes fuiſſent adhibitæ, hoc Concilium feliciter promulgatum, receptumque eſt, uti præcipue a Belgis in Conciliis Cameracenſibus anno 1565. & anno 1586. necnon Mechlinienſibus anno 1570. & 1607. celebratis.

Major autem erat Gallorum repugnantia, quæ tamen nequaquam ortum trahebat ex eo, quod hujus Nationis Reges Præſules & Proceres de Tridentinæ Synodi auctoritate, æquitate ac legitimitate dubitarent, ſed duntaxat ex privatis

Hist. Eccles. Tom. XLVII.

d quo-

quorundam contentionibus, profanisque rationibus circa quædam reformationis decreta apud Gallos Oratores ad Tridentinam Synodum decretos, necnon apud Aulæ Regiæ Ministros quæstio movebatur; præprimis enim Lotharingius Cardinalis, qui Legati Apostolici dignitatem in hoc Concilio ambiebat, spe sua frustratus exequendis Concilii decretis segniorem adhibebat operam, quæsito obtentu, perinde acsi reformatio in Concilio facta non esset integra & sufficiens. Oratores quoque Galli, contentione circa loci, sedisque prærogativam cum Lunensi Comite Hispaniæ Legato exorta palam declarare moliebantur, eorum *Regem hujus Concilii decreta non probaturum, neque Ecclesiam Gallicanam ea pro decretis Oecumenicæ Synodi habituram*, eoquod nihil a Tridentinis Patribus, sed omnia magis Romæ quam Tridenti acta fuissent (*). Verum cum hæc ratio nimium inutilis, nec veritati congrua esset, aliunde vero hæc lis Legatorum Papalium opera composita fuisset, immodicus quoque Gallorum fervor contra hoc Concilium resedit. Non tamen diffitemur, iam in ipso Tridentinæ Synodi progressu a Gallis varias contentiones fuisse suscitatas, imo etiam Henricus II. Sedente Julio III. adversus hanc Synodum contestatus fuerat, non quasi hæc le-
gitima

(*) Hist. Fleury contin. lib. CLXV. §. 18.

gitima auctoritate destituta esset, sed ideo, quia Rex bello cum Julio III. & Carolo V. Cæsare implicitus nec Concilii rebus attendere, nec Gallicanæ Ecclesiæ Præsules ad illud mittere posset; ipsemet enim Rex hanc suam contestationem a se non ideo fieri profitebatur, quasi aut cogitaret ullo modo, aut haberet in animo meritam, ac debitam a se Sedi Apostolicæ observantiam & obediendi conditionem, aut excutere, aut diminuere; quin contra operam daturus esset, ut magis, ac magis in dies se dignum probaret, Christianissimi Regis cognomine, hocque maximo Primogeniti Ecclesiæ Filii, ac Fidei Protectoris elogio. Animi hujus sui, ac studii propensionem ad feliciora, melioraque tempora reservari, cum scilicet hoc humano generi, ac præcipue Reipublicæ christianæ, summis ipsius, ac totius Populi Gallici votis Dei optimi Maximi gratia tribuisset, ut honeste depositis armis, quæ essent parum modeste illata, & motiones animi componerentur, & hoc modo pax ipsa conveniret: hinc palam professus est, se Ecclesiæ Catholicæ charitatem deponere non posse, sed suscepturum, quicquid ab ea pertractatum, decretum, constitutum fuerit, quomodo quidem ab illa pertractari, decerni & constitui par est, dum ne quid interea sincero, atque integro ab hæreticorum vecordia Principi immerenti, atque innocenti aut captiosum comparetur, aut contumeliosum sit.

Perperam ergo hujus Concilii hostes ex hac Regis Christianissimi contestatione eruemoliuntur, quod Franciæ Reges hanc Synodum flocci habuerint, eamque propterea constanter recusarint: minus vero a recipienda hac Synodo quoad decreta ad disciplinam spectantia aversum animum præseferbat Henricus III; cum enim Guisiani Principes invictissimi veræ fidei Pugiles, ac Catholicæ Religionis in Francia conservatæ Vindices Calvinistarum opera Concilii Tridentini receptionem in Aula Regis potenter præpediri cernerent, varia ac generalia Nationis & Cleri Gallicani comitia celebrari curarunt, ut in illis decreta hujus Concilii acceptarentur: nec vanus erat hac in re Guisiorum conatus; quique re ipsa anno 1567. generalis habebatur conventus, in quo Clerus Concilium Tridentinum promulgari, atque executioni dari, incassum licet, petebat, postea anno 1577. Blesis ejusmodi celebrabantur comitia, in quibus Clerus Gallicanus Regi iterum supplicabat, ut Concilium Tridentinum promulgari permitteret: Rex etiam respondit, sibi gratum esse eorum studium, quo Religionem, Deique cultum promovere satagerent, hinc re cum suo Senatu communicata se eorum petitioni satisfacturum pollicebatur: obstabant tamen tunc plurium Provinciarum Deputati sæculares: nihilominus denuo Clerus Gallicanus, qui Ec-

cle-

clesiam Gallicanam repræsentat, anno 1579. in comitiis Meloduni habitis a Rege petebat, ut Concilii Tridentini decreta publici juris fierent, atque in usum deducerentur: ubi Rex promptam suam ac Prædecessoris sui voluntatem his verbis testabatur: *Jam ab initio Regiminis mei ardentè desiderabam, ut Tridentinum Concilium in Regno meo promulgaretur, verum illius receptio non a me solo dependet, notum enim vobis est, quod nequidem Carolus frater meus id impetrare potuerit; obnitebantur enim Aulæ suæ Ministri potissima ex parte aut Calvinii erroribus infecti, aut Pseudo-politicis principiis imbuti: cum autem Clerus propensum Regum suorum animum sibi satis compertum haberet, in comitiis Parisiensibus anno 1585. perorante Claudio de Angennes Noviodunensi Episcopo sollicitantibus etiam Cæsaris Oratoribus, & omnium Christianorum Principum Deputatis Concilium Tridentinum promulgari efflagitabat, nullum tamen aliud a Rege responsum tulit, nisi se cum suo Senatu, cujus præcipua ea de re cognitio esset, acturum.* Insuper rursus eodem anno Mense Octobri in Abbatia Sancti Germani bina vice Regi supplicatum pro exequendis Synodi decretis; quoniam vero Rex denuo obtenderet, quod Senatus sui Præsides, ac Consiliarii in hisce decretis quædam Ecclesiæ Gallicanæ privilegiis Regnique iuribus adversa observarint,

mox Clerus objectam hanc difficultatem dissolvebat, exponens: quod Concilii Tridentini decreta in se complecterentur duo capita, scilicet doctrinam, & disciplinam: quantum vero ad primum articulum nulla omnino obversaretur difficultas: si vero quædam circa disciplinam difficultates occurrerent; eæ facili negotio per diploma a Papa impetrandum tolli possent. Hac nimirum declaratione prudentissimi Præsules Regi viam indicare satagebant, qua suorum Procerum frivolas objectiones eludere posset, eadem prorsus ratione, qua Philippus II. Hispaniæ Rex æterna memoria dignus oppositiones & difficultates contra hujus Synodi receptionem a suis Magistratibus & Belgii Senatoribus motas superabat, eisdem die 25. Novembris anno 1564. ita respondens: sibi non placere in Concilio populis proponendo quidquam excipi, ne & Romæ, ubi sermonum avida materies obtrectandi, & reliquis Christianis Principibus in Hispaniam intentis, occasio imitandi præberetur; nam quod de regio, ac provinciali jure dicebatur, consideratum abunde fuisse, cum de Concilio eodem publicando quaesitum fuerit in Hispania, in qua illæ plane difficultates existebant, quarum sicuti nulla tunc ratio habita est, sed Concilium sine ulla exceptione propositum, adhibita tamen perlevi moderatione in ejus usu, ita velle in Belgio idem factitari; eoque mitti Hispanicæ promulgationis exemplum, ut paren-
tes

tes imperio suo populi ad unam ubique normam pariter exigantur.

Postquam vero Placentinus Cardinalis Pontificius apud Gallos Legatus summis precibus apud Henricum IV. pro hujus Concilii promulgatione instaret, elusis variis oppositionibus, quæ potissimam Ordinum partem offendebant, die sexta Augusti hæc Synodus a fœderatis acceptabatur: cum vero Fœderatorum zelus illis, qui Regiæ parti adhærebant, suspectus videretur, hinc, ut magis solemnis haberetur acceptatio, rursus verba faciente Claudio de Angennes Rambouilleto Ceno-
manensi Episcopo anno 1596. Henrico Magno hujus nominis quarto in eundem finem Clerus Gallicanus supplicabat, quæ preces anno 1598. perorante Francisco de la Guesle Turonensi Archiepiscopo, necnon anno 1605. die quinta Decembris sub Hieronymo de Villars Archiepiscopo Vienne-
nensi fuerunt iteratæ, ita, ut Henricus V. victus gravissimis hujus Archipræsulis rationibus, quod responderet, nihil aliud in promptu haberet, nisi magnopere se exoptare, ut Concilium Tridentinum reciperetur in Francia, verum a rationibus mundi sæpe oppugnari intentiones cæli: nihilominus Clerus Gallicanus anno 1608. in comitiis generalibus ab Andrea Fremiot Archiepiscopo Bituricensi celebratis rursus suas preces interponebat. Demum vero, cum

Ludovicus XIII. Francici Regni sceptrum rotaret, Clerus in comitiis Ordinum Regni Parisiensibus die vigesima tertia Februarii anno 1615. perorante Armando du Plessis Episcopo Lucionensi, postea S. R. E. Cardinali Richelio multis rationibus Regem ad Concilii Tridentini promulgationem hortabatur, id eidem suadens, primo, ex ipsius rei bonitate, cum nihil sit in eo nisi Sanctum. Secundo, ex auctoritate causæ, cum ab Ecclesia universalis celebratum fuerit, cujus tanta est auctoritas, ut absque ea se non crediturum Evangelio profiteatur S. Augustinus. Tertio, ex Sanctitate finis, qui non est alius, quam Religionis conservatio, & veræ disciplinæ in Ecclesia instauratio. Quarto, ex fructu, qui ex illius Concilii decretis derivatur; siquidem in omnibus regionibus, quæ illud observant, Ecclesiæ ordo recte constitutus, ac dispositus subsistat. Quinto, ex detrimento, quod promulgationis istius prorogatio Gallicano infert nomini: siquidem ea de causa multi de Gallorum fide male iudicent, falso existimantes Concilii Tridentini doctrinam ab illis rejici, quam profiteri tenentur, nisi hæretici haberi velint. Sexto, ab exemplo ceterorum Principum Christianorum, siquidem Hispania, Italia, Polonia, Belgium & Germaniæ maxima pars illud susceperint. Septimo, a

„verbo,

„verbo, & promisso Henrici Magni Regis
 „ipsius Ludovici Patris, qui ejusdem Con-
 „cilii promulgationem solemniter pollicitus
 „est, cum absolutionem ab hæresi a Sede
 „Apostolica obtinuit. Si quæ tamen sint
 „ejusdem Concilii capita antiquis Regni
 „moribus repugnantia, ad Romanum Pon-
 „tificem rogandum, ut ea temperet, Cle-
 „rus Gallicanus se obstringit.

Postea Ordines Regni conjunctis studiis
 Regi pro Concilii promulgatione supplica-
 runt, illud tandem Gallicani Præsules, ce-
 terique viri Ecclesiastici Gallicanam Eccle-
 siam repræsentantes in frequentissimis Co-
 mitiis eodem anno Parisiis celebratis sub-
 scriptione sua, ac juramento receperunt,
 ac se recipere declararunt; atque in Con-
 ciliis Provincialibus solemniter recipien-
 dum, & comprobandum decreverunt, Sal-
 vis Regni juribus, & privatorum rationi-
 bus, quorum gratia summus Pontifex ro-
 garetur a Clero, ut quædam ejusdem Sy-
 nodi capita temperaret: id constat ex ora-
 tione, quam Ordinis Illustrissimi nomine ad
 Regem habuit die octava Augusti Franci-
 scus Harlæus Augustopolitanus Archiepi-
 scopus, & Rothomagensis Archiepiscopi
 Coadjutor.

Pariter anno 1615. die septima Julii Cle-
 rus Gallicanus Parisiis in Conventu Fra-
 trum Eremitarum sancti Augustini con-
 gregatus hanc Synodum solemniter ritu at-
 que

que unanimi omnium consensu acceptavit, atque in usum deduci mandavit, edito hanc in rem decreto, quod in actis Cleri Gallicani anno 1673. Victoriaci impressum habetur hujus tenoris.

„Nos Cardinales, Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, alique Ecclesiastici infra
„subscripti, repræsentantes universum Franciæ Clerum, permittente Rege in Conventu Augustinianorum Parisiis congregati, post maturam deliberationem circa
„Concilii Tridentini promulgationem, unanimi suffragio professi sumus & declaravimus, ac etiamnum profitemur, & declaramus, quod officii nostri ratione & conscientiæ legibus obstricti simus, ut recipiamus, sicut etiamnum recipimus præfatum Concilium, ac promittimus, quod illud, quantum valemus, ex officio nostro & auctoritate spirituali & Pastoralis observare velimus: ut vero illius Synodi magis ampla, magisque solemnis, ac specialior a nobis fiat receptio, decernimus, ut omnia Concilia omnium Provinciarum Provincialia & hujus Regni Metropolitana in qualibet Provincia saltem intra semestre convocentur & congregentur, atque Archiepiscopi & Episcopi absentes per præsentis nostri conventus literas unacum præsentis articuli transumpto mittendas rogentur, ut in præfatis Concilii Provincialibus præfatum Concilium
„Tri-

„Tridentinum recipi curent, atque injun-
„gant, ut illud postea in omnium Diæce-
„sium particularium Synodis recipiatur,
„juxta generalem Ordinum Regni delibe-
„rationem, cujus articulus ad calcem hu-
„jus præsentis instrumenti apponetur, si
„vero quocunque impedimento dictorum
„Provincialium Conciliorum celebratio in-
„tra præfatum tempus retardaretur, nihilo-
„minus præfatum Tridentinum Concilium
„in dictis Synodis Diæcesanis proxime ha-
„bendis recipiatur, atque a præfatis Diæ-
„cesibus observetur. Hæc infra scripti
„Præfules, alique Ecclesiastici promissimus,
„ac juravimus, quod omnia hæc procura-
„re, atque in usum deducere, atque ab
„aliis deduci velimus. Datum in comi-
„tiis generalibus Cleri Gallicani celebratis
„Lutetiæ apud Augustinianos die 7. Julii
„anno 1615.

Huic autem declarationi subscripti le-
gebantur Gondius, Perronius, & Rupif-
caldius Cardinales, præter septem Archi-
episcopos Rhemensem, Viennensem, Ac-
quensem, Auxitanum, Bituricensem, Em-
brodunensem, & Augustopolitanum Rotho-
magenfis Archiepiscopi coadjutorem: pa-
riter quadraginta & unus Episcopi proprio
chirographo & juramento hanc declaratio-
nem firmabant, præter alios viginti octo
Ecclesiasticos ad præfatum conventum de-
putatos. Rursus anno 1625. idem Clerus
Galli-

Gallicanus in comitiis Parisiensibus ad recipiendum & pro viribus observandum hoc Concilium jurisjurandi Religione se obstrinxit. Quoniam vero Clerus Gallicanus probe prospexerat, quod prævalente Ministrorum sæcularium potentia Synodus Tridentina saltem integra in Galliis auctoritate Regia a profanis tribunalibus non esset promulganda, hinc universi Franciæ Episcopi, qui Ecclesiam Gallicanam repræsentant, & quibus de jure ejusmodi rei sacræ ad Ecclesiæ suæ Regimen spectantis ac tantopere necessariæ cura atque acceptatio competit, omne suum studium, Zelumque in eo impendebant, ut hæc Synodus saltem in Conciliis Provincialibus reciperetur, atque in usum a suis Diæcesanis deduceretur: jam enim ceteris omnibus exemplo præibat Ecclesia Rhemensis, quæ in Concilio Provinciali anno 1564. Præsidente Carolo Cardinali Lotharingio ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo in secundo decreto hanc Synodum his verbis recipiebat: *sancta Synodus officii sui esse arbitratur, si eam doctrinam, quæ universi orbis Christiani Legitimis Antistitibus, & nobis ipsis placuit, Diæcesi nostræ proponimus, jubemus nostrarum Ecclesiarum Rectores, infra Natalem Domini Tridentinam Synodum, sive Latine, sive Gallice comparare, in eaque tanquam in speculo inspicere omnium propemodum contentionum, quæ Christianos divexarunt, veritatem,*

ac ipsam sincere, ac pacifice suis gregibus commendare; contrarias vero opiniones ut hæreses detestari, ac fugere.

Postea anno 1583. rursus in alio Rhenensi Concilio Præsidente Ludovico Cardinali Guisio Archiepiscopo Tridentinum hoc Concilium tam quoad fidei dogmata quam pleraque reformationis capita recipiebatur. Insuper Rothomagensis Ecclesia in suo Concilio Provinciali anno 1581. Præsidente Carolo Cardin. li Borbonio Sedis Apostolicæ Legato, ejusdemque Ecclesiæ Archiepiscopo his verbis Concilii Tridentini observationem præcepit: *Nostra hæc Synodus unanimi Consensu ipsum Christianissimum Regem nostrum ut pro sua singulari pietate Tridentinum Concilium (quo labenti Reipublicæ Christianæ accuratissime subvenitur) sicut non ita pridem hujus Regni Ordines, sive Status Blesis, & Clerus nuper Meloduni congregatus factitarunt, promulgari juberet, humillimis precibus sollicitare decrevit, verum quoniam multa visa sunt, quæ dilatione non indigent, ordinanda, de Fratrum nostrorum Coepiscoporum consensu, eorumque, qui huic Synodo interfuerunt, consilio, dum hujusmodi promulgationem speramus, & expectamus, quæ sequuntur, pro temporum necessitate, & Provinciæ nostræ statu . . . ad Dei Laudem statuere duximus. Cap. 1. Ecclesia universa errare non potest, quæ regitur Spiritu veritatis secum manente in æternum . . . Ejus itaque doctrinæ, & fidei inhærentes, quam postremo*

stremo pro necessitate hæreseon, & temporum edidit veritatis confessionem in Generali Synodo amplectimur, & profitemur; & ex ea tanquam ex fidei regula, probari, & internosci in nostris Ecclesiis statuimus veros fideles a quibuscunque hæreticis, atque a fictis, & simulatis in fide Catholica, & Religione Christianis, propterea eandem Confessionem statuimus exigi, & signari ab omnibus promovendis ad sacros Ordines, & ad quæcunque beneficia, &c. Postmodum subjiciebatur formula Professionis fidei Pii IV. Diplomate præscripta, in qua hæc habentur: cetera item omnia a sacris Canonibus, & Oecumenicis Conciliis, ac præcipue a Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & rejectas, & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio, atque anathematizo.

Pariter anno 1583. Burdigalensis Ecclesia sub Antonio Prevotio Sanfaco Archiepiscopo decreta fidei & Canones accepit, necnon Ecclesiasticam disciplinam, ex ejusdem potissimum Tridentini Concilii præscripto reformavit: eodem autem anno etiam in Synodo Provinciali partim Turoni partim Andegavi celebrata Turonensis Clerus præside Simone a Maille Archiepiscopo disciplinam Ecclesiasticam ex ejusdem Concilii decretis restauravit, uti testatur idem Archipræsul ad Gregorium XIII. hæc per-

scri-

scribens: *Habebit ergo tua Sanctitas tuorum humillimorum servorum Turonensis Provinciae Patrum decreta, e Tridentino tuo Oecumenico excerpta Concilio; pro temporis instantis usu, conditione, & necessitate. Tridentini denique Concilii promulgationem a Christianissimo Rege Henrico III. postulavit his verbis: cum Tridentini Oecumenici Concilii ad fidei Catholicae conservationem promulgatio, & juris Episcopos & Abbates eligendi dudum ab Ecclesiis Franciae distracti, & obtriti restitutio, sint pernecessariae, suam Majestatem impense rogat Synodus, ut dignetur jubere, Concilium Tridentinum publicari, necnon ipsis Ecclesiasticis permittere, ut Episcopos, & Abbates sibi deligere valeant.*

Anno autem 1584. Ecclesia Bituricensis in suo Concilio Provinciali Praeside Reginaldo Bellunensi, Patriarcha & Archiepiscopo suae Diocesis mores juxta Tridentini decreta correxit, ea motus ratione, quod *sancta Universalis Ecclesia ex omnibus in universo orbe particularibus Ecclesiis, omnibusque membris suis visibilibus nuper Tridenti in Spiritu sancto collecta, & congregata, multa pia, & praecleara Decreta ediderit, quae cuius Christiano abunde satisfacere possint, & contumaces vi, & efficacia verbi Dei ad caulas Ecclesiae reducere, nisi resistentes Spiritu sancto sibi ipsis iram Dei accerferent: tamen quia multa quotidie in Ecclesiis particularibus emergunt, quaedam adhuc latent, quaedam jam in lucem venerunt,*

quae

quæ ampliori explicatione, aut novo tractatu indigent; ut novis morbis nova remedia, novis negotiis novæ leges imponi solent & pie & prudenter Universalis Tridentina Synodus, priscae legis, & consuetudinis memor, providit, & statuit, ut provinciales Synodi celebrentur, non ut diversa, aut (quod Deus avertat) contraria proponantur, aut tractentur, sed ut eodem Spiritu ducti Pastores, & Episcopi Ecclesiarum simul congregati ea, quæ ab Universali Synodo statuta sunt, arctius amplectantur, observent, explicant, suisque observanda proponant.

Insuper Ecclesia Aquisgranensis anno 1585. Præsidente Alexandro Coignaco Archiepiscopo Synodum Provincialelem celebrabat, simulque Regi Christianissimo pro Tridentini promulgatione supplicandum decernebat: Interea vero, statuebat Synodus, dum huiusmodi promulgationem speramus, & expectamus, de Fratrum nostrorum Coepiscoporum consensu, eorumque, qui huic Synodo interfuerunt, consilio; tum quod Episcopi ipsi in sua quisque Diocesi, pro suæ conscientiae exoneratione, omnia quoad ejus fieri potest, ad ipsius Concilii Decretorum præscriptum dirigant, & moderentur: tum hæc, quæ sequuntur, pro temporum necessitate, & Provinciæ nostræ statu, ad Dei laudem, & Ecclesiæ amplificationem in nomine Sanctissimæ, & individuae Trinitatis statuere duximus.

Præterea Tolosani Præsules in suo Provinciali Concilio anno 1590. Præsidente Francisco

cisco Cardinali de Joyosa Archiepiscopo
ita profitentur: *ea omnia, & singula, quæ a
sancta Tridentina Synodo definita, & statuta
sunt, palam recipimus; veram obedientiam sum-
mo Romano Pontifici spondemus, & profite-
mur, simulque hæreses omnes ab eadem Synodo
damnatæ publice detestamur, & anathemati-
zamus.*

Denique Ecclesia Avenionensis in sua
Provinciali Synodo Præside Francisco Ma-
ria Archiepiscopo anno 1594. necnon Nar-
bonensis Ecclesia anno 1609. sub Ludovico
de Verviens itidem Archiepiscopo & Pri-
mate Tridentinæ Synodi decreta in usum
deduci præceperunt: porro earum Pro-
vincialium Synodorum studium in promo-
venda Concilii Tridentini executione us-
que ad annum 1624. propagatum est. Plu-
ra autem, quæ in hanc rem adduci possent,
silentio præterimus, ne nimis prolixi vi-
deamur, utiliter tamen hac in re consuli
posset Stephanus Rassicodus in sua disser-
tatione de Concilii Tridentini receptione
& auctoritate in Gallia. Equidem Aula
Regia hanc Synodum quoad nonnulla di-
sciplinæ decreta non acceptabat & quidem,
ut refert Pallavicinus lib. 24. cap. 11, ex
duabus causis, tum quod Tridentinum
Concilium vetuisset Beneficia Regularia
tradi in commendam, idque Regibus dam-
num inferret, qui suorum Ministrorum me-
rita bonorum Ecclesiasticorum divitiis com-

Hist. Eccles. Tom. XLVII. e pen-

pensare assueverant: tum quod Aulici vererentur, ne Calvinistæ a Tridentino toties perculsi in Regno pejora molirentur: alia adhuc opposuit Carolus Molinæus, atque alia anno 1585. in Conventu hanc in rem per Regem indicto a Politicis fuerunt objecta, quæ tamen facili brachio a Clero Gallicano fuere confutata (*) nihilominus ex ejusdem Cleri decretis ac Synodis compertum habetur, Tridentinam Synodum in Galliis esse receptam, necnon Ecclesiasticam disciplinam juxta illius decreta ibidem fuisse emendatam, id continuato studio urgentibus summis Pontificibus Pio IV, Clemente VIII, Sixto V, & Gregorio XIII, aliisque, ad quos avito jure spectabat, ut ipsi Conciliorum definitiones hinc inde in Provincias mitterent, atque, ut ex ibidem ab aliis reciperentur, curarent; antiquitus etiam usu receptum fuerat, ut tunc, dum Concilia in Oriente celebrata sunt, summi Pontifices pariter Romæ Concilia haberent, & ibi Orientalium Synodorum actis rite examinatis, ac postea per ipsosmet approbatis, ea promulgari juberent: hinc jam sæculo V. Gelasius Papa in sua ad Orientales epistola velut rem ipsismet Orientalibus jam aliunde satis notam affirmat, solius Sacræ Sedis esse, Pontificia auctoritate omnia Concilia confirmare.

(*) Hist. Fleurii cont. l. 77. .§. 59. & 60.

mare. Inde vero Synodorum vis, atque auctoritas descendit, atque ideo, postquam Pontifices, ac præcipue Pius IV. in sua Bulla, qua Tridentinum Concilium Romæ anno 1563. confirmaverat, omnes Principes Christianos invitaverant, ut idem Concilium protegerent, observarent, atque executioni darent: inde, ut inquit Salgaddus (*) primum nascebatur Regibus Facultas condendæ legis in ejusdem Concilii executionem & manutenentiam, necnon aliis Magistratibus potestas mandandi, ut Tridentina decreta inviolabiliter observentur: si vero hi vel ob pertinaciam, socordiam, vel alias humanas rationes desunt officio suo, quo Imperatores, Reges & Principes nominantur Canonum & Conciliorum ad status Ecclesiæ conservationem, & bonum ordinem spectantium, tunc omnino necessariam est, ut Archiepiscopi, Episcopi, ceterique Prælati pro muneris sui ratione generalis ejusmodi Concilii decreta promulgent, atque in executionem trahi curent; dolendum enim summopere esset, ait citatus Hispanus Jurisconsultus (**), „si quæ in Generalibus Conciliis tanto cum labore, vigilantia, & meditatione, assistentiaque tantorum Patrum to-

e 2

„tius

(*) Tract. de Supplicatione ad Sanctissimum part. 3. cap. 1. n. 31.

(**) part. 2. cap. 1. n. 43.

„tius orbis Christiani, Regumque, & Prin-
„cipum supremorum, per Nuntios suos,
„& Ambasiadores ad idem specialiter de-
„stinatos, sunt edita, ad reformationem
„universalem morum, & pro universalis
„Reipublicæ spiritualis, & Ecclesiasticæ
„aptiori regimine, quibus omnino avel-
„luntur infinita damna, quæ in perniciem
„utilitatis publicæ reperta fuere: lamen-
„tabile, inquam, foret, ut tantus labor,
„tantum & infomne studium, totque San-
„ctissima decreta divinitus, & feliciter de-
„finita, ac salubriter recepta, fructum ex
„incuria, & negligentia amitterent in da-
„mnum Reipublicæ, & Status Ecclesia-
„stici, ac Christianæ Religionis: „ ut igi-
tur vigilantissimi Franciæ Præsules tam
ingens damnum ob neglecta Concilii Tri-
dentini decreta a Galliarum Regno averte-
rent, ipsi in crebris suis comitiis, ac Sy-
nodis Provincialibus Tridentinam Synodum
receperunt, promulgarunt, atque ab omni-
bus suis subditis observari præceperunt,
adeo, ut in superhabita Parlamenti Parisiensis
repugnantia, spretisque oppositionibus Cal-
vinistarum, qui etiam arma in Galliis mini-
tabantur, si hujus Concilii receptio tenta-
retur, eo quod per hanc Synodum se suam-
que sectam invictis argumentis damnari
nosset, nihilominus ob universam hujus
Synodi etiam quod morum decreta factam
promulgationem, atque ab Episcopis in
suis

suis Diæcesibus suscitatum obligationem, hoc Concilium etiam in Francia susceptum haud immerito dici potest, non quidem solemnè aliqua profana promulgatione a Rege ejusque Senatu facta, bene tamen per diversas Synodos Provinciales per duo sæcula celebratas.

Ex relatis igitur colligere fas est, quod Synodus Tridentina tam in suo initio, progressu, quam exitu non raro sinistro lato ob hæreticorum pertinaciam ac petulantiam, imo & propter Catholicorum quorundam oppositiones, & Pseudo-Politicorum cavillationes jactitata fuerit, semper tamen victrix evaserit, omnibusque liberi, Christiani, legitimi, atque in Spiritu Sancto congregati Concilii dotibus, prærogativis, ac conditionibus ornata extiterit, ne propterea concludendum sit, inanes prorsus & frivolas atque impias esse excusationes illas, quas obtendunt Sectarii, ne saluberrimis ejusdem sanctionibus parere cogantur.

